

Het kweken van Afrikaanse meerval... Laten we realistisch zijn!

door Peter Britz

Vakgroep Ichthyologie en Visserij, Rhodes Universiteit, Zuid-Afrika.

De beweringen van Graham Haylor, verwoord in zijn recente artikel 'Feeding options with the African catfish' (voedingsmogelijkheden bij de Afrikaanse meerval), staan zo ver af van de realiteit inzake het kweken van de Afrikaanse meerval, dat een reactie op dit artikel gerechtvaardigd is. Haylor verwacht ecologie met economie en bestendigt een aantal 'visteelt'-mythen die ervoor gezorgd hebben dat er inmiddels miljoenen dollars aan financiële steun verspild zijn in Afrika.

In dit continent zijn er momenteel zulke immens grote problemen, dat we ons niet langer kunnen veroorloven om nog verder waardevolle menselijke inzet én geld te verspillen aan allerlei sociale experimenten. Experimenten die overigens eerder bedoeld lijken om aan te tonen dat een 'ecologische' aquacultuur even goed is als die gebaseerd op moderne technologieën.

Alhoewel de logica van deze benadering erg vriendelijk overkomt, heeft zij in werkelijkheid in Afrika alleen maar geleid tot 40 jaar mislukkingen op het gebied van aquacultuur. Deze realiteit wordt echter grotendeels genegeerd, omdat het een regelrechte aanklacht is tegen het voortdurend opleggen van een dergelijke benadering aan de Afrikaanse volkeren. Ik ben echter van mening dat zij die blijven vasthouden aan de uitvoering van dit soort, niet bewezen, utopische technologieën, heel erg onverantwoordelijk bezig zijn. Hun beweegredenen zouden maar eens opnieuw goed moeten bekeken worden. In de hierna volgende paragrafen wil ik hier nader op ingaan aan de hand van Haylor's artikel.

Belangrijkste doelstellingen

Haylor beweert dat de voornaamste doelstelling moet zijn, de ontwikkeling van energetisch en ecologisch doelmatige voeder-strategieën en teeltsystemen voor de Afrikaanse meerval. Hij verwerpt intensieve teeltsystemen omdat zij energetisch niet efficiënt zouden zijn. Hij blijkt echter problemen te hebben met het feit dat het de consument is geweest die voor een economische (zo niet ecologische) rechtvaardiging heeft gezorgd van deze 'hoog energeti-

sche' intensieve visteeltsystemen. Haylor is van mening dat deze grote vraag naar produkten (afkomstig uit dergelijke systemen) eerder een 'economische uitzondering' vormt. Hij meent derhalve te moeten concluderen dat deze vorm van aquacultuur-handel (en stilzwijgend wordt hiermee het kapitalistische systeem bedoeld) uiteindelijk 'onstabiel en zelfvernietigend' zou zijn. Hiermee heeft Haylor de intensieve aquacultuur, kenmerkend voor 'de eerste wereld', en diens winst-oogmerk afgeschreven en gaat hij verder met het voorstellen van een soort ecologisch socialisme voor de derde wereld: de arme donders! Zijn hoop is gevestigd op de semi-intensieve aquacultuur, waarvan hij beweert dat deze 'geschikter en efficiënter zou zijn'. Of dit nu slaat op energie of winst is niet aangegeven maar ik gok op het eerste.

In het hoofdstuk Voeding, zegt hij, tot mijn grote verbazing, dat het nog steeds niet mogelijk is om die voeders te produceren die men zou kunnen beschouwen als 'efficiënte en gebalanceerde voeders' voor de meerval. Dit ondanks het feit dat deze produkten al meer dan 5 jaar in Nederland, België en Zuid-Afrika op de markt zijn en waarmee viskwekers een voederconversie van 1.2 bereiken !

Voor iemand die ogenschijnlijk onderzoek doet naar meerval-voeding, lijkt Haylor een beetje buiten de werkelijkheid te staan...

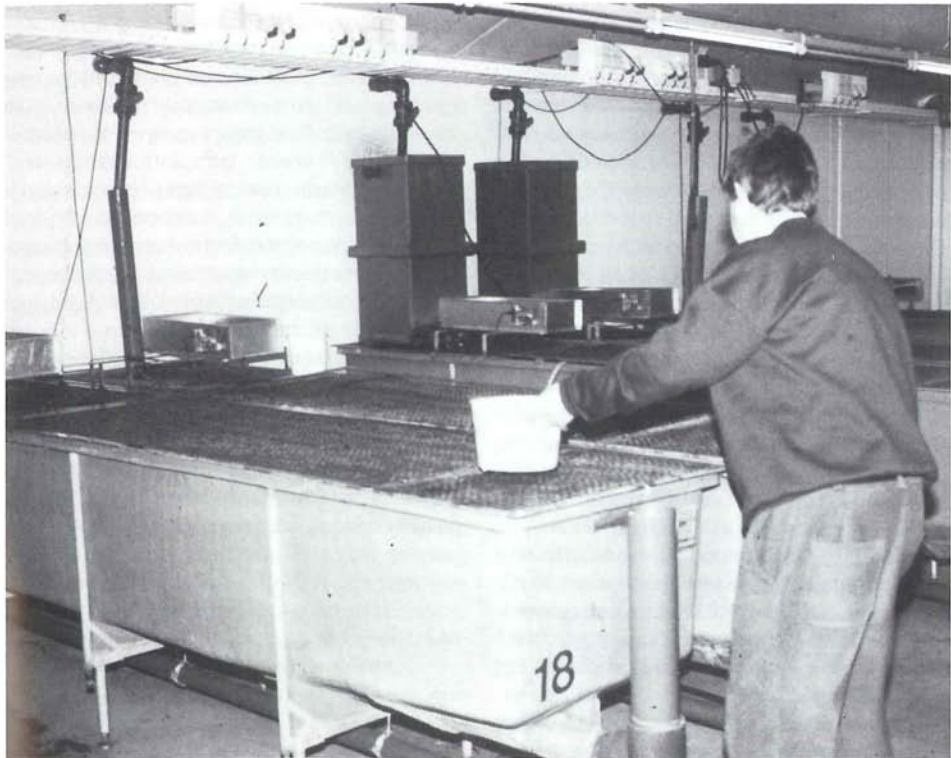
Tekstboek verslag

Duidelijk verwijzend naar derde wereld landen, gaat Haylor door en verklaart dat, mochten deze complete voeders toch werkelijkheid worden, er problemen zullen blijven bestaan met intensieve productie-systemen, zoals het verkrijgen van krediet, de juiste voedingrediënten, opslag problemen etcetera.

De lezer wordt vervolgens voorgelezen uit een stukje dictaat of tekstboek verslag over het gebruik van anorganische en organische mest,

hoe deze de natuurlijke produktiviteit kunnen stimuleren en zelfs in semi-intensieve systemen ook als voedsel kunnen dienen voor de meerval. Dit dieet zou kunnen aangevuld worden met voeder ingrediënten zoals brouwerij afval, rijst-zemelen, katoenzaadkoek, bloedmeel, grondnotenkoek, tarwe-zemelen en tarwemeel. Haylor vergeet hier echter bij aan te geven hoe we in onze derde wereld landen moeten zorgen voor het krediet om deze produkten te verkrijgen, hoe we leverings- en opslag-problemen moeten oplossen, etc. Als we bijvoeders gebruiken in de vorm van de ingrediënten die Haylor voorstelt (en degene die hij noemt, zijn niet goedkoop), dan gaan we eigenlijk een niet gebalanceerd dieet voeren,

Op de L.U.W., Vakgroep Visteelt en Visserij, wordt ondermeer onderzoek verricht naar de Afrikaanse meerval.

wat, behalve zonde is van het geld, ook een voer is wat energetisch geheel niet doelmatig is.

In tegenstelling tot wat Haylor beweert, bestaat er wel degelijk goede kennis over de voeding van de meerval. De goedkoopste meer- val-voeders die momenteel op de markt zijn, zijn zowel energetisch als economisch doelmatiger dan bijvoeding met gebruik van enkelvoudige ingrediënten.

Het systeem is niet te overtreffen. De voeder- industrie is een gevolg van vrije handel. Hoe- wel ingrediënten als vismeel duur lijken, zijn ze dit in feite niet, omdat men pas de omzet weet wanneer de kosten per kg vis-opbrengt zijn uitgerekend. We hebben geprobeerd om goedkope, onconventionele bijvoeders te ge- bruiken zoals kippen-karkassen, bloed- en groente afval en het levert eenvoudigweg niets op. De grootte van de aanvoer varieert; de produkten kunnen, omdat het natte produk- ten zijn, niet worden opgeslagen en zijn derhal- ve ook nog duur qua transport. Als men dan ook nog nagaat dat deze produkten nutritio- neel gezien niet compleet zijn, dan begrijpt men misschien waarom de voeder-industrie niet al lang geleden is overgestapt op het ge- bruik ervan.

Onze ervaring, gesteund door dozijnen rappor- ten van instanties zoals FAO, ODA, NORAIID, leert dat de minimale input die Haylor aanbe- veelt voor de teelt van meerval, jammerlijk heeft gefaald voor de aquacultuur in Afrika. De gegeven redenen waarom zijn talrijk, maar in alle gevallen is er sprake van één gelijke noe- mer. Er was nimmer voldoende overleg met de gemeenschappen die deze technologieën opgelegd kregen, om vast te stellen hoe ge- schikt deze technologieën in feite waren.

De klassieke hulp-benadering was: 'jullie daar in de derde wereld, jullie hebben eiwitten no- dig, wij hebben geld, we hebben een geweldi- ge nieuwe technologische oplossing, en daar- bij nog vrijwilligers om jullie te leren, hoe je het moet uitvoeren.'

De resultaten van eerdere hulp-projecten met betrekking tot aquacultuur in Afrika, vooral

deze met tilapia, bevestigen deze benadering. De demonstratievijvers worden nu gebruikt voor tomaten of er groeit onkruid...

Het hoogtepunt van deze programma's lag aan het einde van het laatste koloniale tijdperk van de jaren '50 en '60, toen er zo'n 300.000 tila- pia vijvers lagen in Afrika. Ik vraag me af of er hiervan nog één functioneert, vandaag de dag. Is er wellicht iemand die dit weet?

Semi-intensief

Haylor wil ons nu laten geloven dat semi-inten- sieve kweek-systemen ook geschikt zouden zijn voor de meerval, een soort die zelfs een nóg intensievere begeleiding vergt dan tilapia. De Nederlanders hebben dit 20 jaar geleden in Kameroen en in Centraal Afrika geprobeerd en het enige commerciële gevolg dat hieruit is voortgekomen en dat heden ten dage nog be- staat, is een super-intensief kweek-systeem voor de Afrikaanse meerval in Nederland zelf. Wij die leven in Afrika zijn tot de ontdekking gekomen dat de beste manier om meerval te kweken toch de intensieve vijver-kweekme- thode is. Wij voeren complete voeders, ma- ken gebruik van slechts lager tot middelbaar geschoolde mankracht, maar ook van bekwa- me produktie begeleiding en we verkopen pro- dukten die variëren van relatief goedkope ver- se vis, rechtstreeks vanaf het bedrijf, tot met accijns belaste export-artikelen.

De bevoogdende koloniale benadering van experts uit de eerste wereld, die ons wel eens even komen vertellen wat goed voor ons is, gaat simpelweg niet meer op. Hoe eerder deze boodschap doordringt bij de hulpverle- nende instanties in deze branche, des te beter is het voor ons allemaal.